שלום בן דור- ראיון ספונטאני...

שלום בן דור, תושב כפר טרומן, בן 49, נשוי לאורנה ואב לשירה (16), נגה (9) ומיכאל (5.5). גדל בקיבוץ רמת יוחנן. למד בקיבוץ עד כיתה ט' ונשר מבית הספר. שירת בצה"ל בנחל מוצנח. לאחר הצבא חזר לקיבוץ כחקלאי. בגיל 28 התחיל ללמוד באוניברסיטת חיפה וסיים תואר ראשון בביולוגיה והוראת המדעים. במהלך השנים השתלם בתחומים שונים של החינוך המיוחד, לרבות, הוראת עיוורים ולקויי ראייה, העשרה אינסטרומנטלית, והוראה מתקנת באמצעות תנועה וכתב תנועה. הוא מורה לשיטת פלדנקרייז מטעם מכון וינגייט ובעל חגורה שחורה באייקידו. כיום הוא משמש כמורה להוראה מתקנת ופותר בעיות של דיסלקציה, דיסגרפיה ודיסקלקוליה, בשיטה ייחודית שפיתח, ובין לבין, גם מתאמן בקפוארה בקבוצת הבוגרים של יפתח אשר בשהם.

כמה זמן עבר מאז ש...

1. שינוי משמעותי שעשית בחיים הצדיק עצמו ופתח בפנייך אופקים חדשים?

לפני 6 שנים בערך. באותה תקופה לימדתי מספר תלמידים עם לקויות למידה והיה בלתי אפשרי ללמד אותם את הבסיסים של כתיבה, קריאה וחשבון. מתוך תסכול רב ניסיתי למצוא להם פתרונות ובסופו של תהליך ארוך ומפותל- הצלחתי. להפתעתי התברר לי שהאופן שבו פתרתי להם את הבעיות נשען על עקרונות שנכונים לגבי למידה של כל ילד. החלטתי לקחת פסק זמן על מנת לפתח את הבסיס התיאורטי של השיטה. עזבתי עבודה בטוחה ומסודרת מתוך אמונה שאני עושה את הדבר הנכון, ובניתי מערך מגוון של כלים ודרכי טיפול שנותנים תשובה לסוגי לקות שונים. ההחלטה הזו לעזוב עבודה בטוחה ולפנות זמן לחשיבה, למחקר ולבניית הכלים הטיפוליים הייתה מבחינתי הימור גדול ואני מאושר שהעזתי לקחת אותו.

2. הורים לילדים שלמדו אצלך אמרו שהצלת את עתיד ילדיהם?

התהליך שבו ילד מגיע אלי ללא יכולת להשתלב בלימודים, עם ביטחון ודימוי עצמי ירודים, וללא אמונה בשינוי, ואז מגלה שהוא כן יכול והכל אפשרי - מרגש מאוד. אני שומע מהורים ומילדים תגובות שמרחיבות את הלב, וכינויים שונים, מאוד מחמיאים, אולי המשעשע מכולם זה "הקוסם". אני מקבל פידבקים חיוביים ומשמחים כאלה כל הזמן. ההורים מגיעים אליי נואשים, מלאי ספקות, ומבולבלים. התגובות והרשמים שהם מציגים בסיומו של תהליך הלמידה הקצר והאינטנסיבי מרגשים, מעודדים וממלאים אותי בסיפוק אדיר. מכתבי התודה שמופיעים באתר שלי מספרים באופן נוגע ללב את סיפורם, וגורמים לכך שמגיעם אלי ילדים נוספים מרדיוס גדל והולך. מי שמעוניין לקרוא מכתבים אלו וללמוד עוד על השיטה מוזמן לבקר באתר http://www.dyslexia.allbiz.co.il

3. הבנת שההיסטוריה האישית שלך בעצם הכתיבה את עיסוקך בחיים?

זה קרה מיד עם סיום לימודי הביולוגיה. מצאתי את עצמי עובד עם ילדים של החינוך המיוחד ומיד חשתי קירבה מיוחדת אליהם. צריך להבין שההיסטוריה הלימודית שלי כילד הייתה עגומה מאוד, וכבוגר, התברר לי שהעבר הלימודי הקשה שלי, מאפשר לי להבין באמת את הילדים המתקשים. בזמני, המושג לקות למידה לא היה קיים וילדים כאלה נחשבו אז עצלנים, מופרעים או סתם טיפשים. שנים רבות חלפו מימי בית הספר הקשים שלי עד שהבנתי שאני גם יכול וגם אוהב מאוד ללמוד. ובכל פעם שאני מקפיץ ילד אל מחוץ למסלול המייאש של חוסר היכולת, אני מתמלא שמחה מיוחדת, מכיוון שאני יודע מה נחסך ממנו.

4. התחבטת בשאלה האם היום יש יותר ילדים עם לקויות מבעבר או שפשוט ההבדל הוא שהיום יודעים לכנות זאת בשם?

אני חושב על כך כל הזמן. המסקנה שהגעתי אליה היא שהיום יש הרבה יותר ילדים עם לקויות. זו ממש מגיפה. זה נכון שבעבר פשוט לא ידעו לאבחן ולהגדיר את קבוצות לקויי הלמידה ומנגד נכון גם שהיום יש אבחון יתר. רבים מאלה שמוגדרים לקויי למידה אינם באמת כאלה. אבל בכל זאת הקבוצה של מי שאני מגדיר כלקויי למידה אמיתיים היא גדולה מאוד ומספרם גדל במהירות! הסיבות לכך, להבנתי, הן תרבותיות. ילדים היום גדלים ומתעצבים באופן שונה לגמרי מאשר דור אחד או שניים קודם. הם יושבים אין ספור שעות מול הטלוויזיה והמחשב שהם המחנכים האמיתיים שלהם, וזאת על חשבון פעילות גופנית - חברתית שאפיינה את הילדים בעבר. אורח חיים זה מעצב אותם להיות ילדים אחרים לגמרי! הם אמנם חכמים יותר, מתוחכמים יותר וחושבים מהר יותר מילדים בדורות קודמים, אבל רבים מהם פחות מוכשרים לקלוט וללמוד תהליכים מורכבים שדורשים התפתחות מדורגת.

5. ניסיונך לימד אותך שהורים תומכים, קשובים ומשקיעים הם מצרך חיוני ומשמעותי להצלחת תהליכים עם ילדים?

זה התחוור לי בעוצמה רבה במקרה ספציפי שהיה לי עם ילדה, שבגלל קשיי ההתנהגות שלה וחוסר יכולתה לשבת בשקט, אמה נאלצה להישאר עמה בשיעורים. זו הייתה אם מסורה מאוד. היא התבוננה, הפנימה ולמדה את עקרונות העבודה שלי ואז יישמה את שיעורי הבית שקיבלו בהצלחה גדולה בהרבה מהמצופה. מאז נוכחות ההורים בשיעורים הפכה אצלי לכלל. שיתוף ההורה הוא אחד הסודות שמאפשר את האצת התהליך. בעולם כולו יש רק אדם אחד שהצלחת הילד חשובה לו באופן טוטלי, והוא מסוגל לתרגם את העניין להחלטות ומעשים נחושים. ברוב המקרים זו האמא של הילד/ה, במקרים שראויים לציון מיוחד גם האבא.

6. התבוננת במי מילדיך וראית את עצמך?

אני רואה את עצמי בשלושת ילדיי: הבת הגדולה שלי, שירה, עם הנחישות, הסקרנות והצימאון שלה לידע. הבן הקטן, מיכאל, שלא יכול לראות חיפושית או עכביש בלי להרים ולבחון אותם ובמיוחד האמצעית שלי, נגה, שהפכה להיות תולעת ספרים מהסוג העקשני ביותר. אני צריך לריב איתה בשעות הקטנות של הלילה כדי לכבות לה את האור, והיא מערימה עליי וממשיכה לקרוא בסתר. זה בדיוק אני, הילד שקרא את ילדותו לדעת.

7. הבנת שהכשלים וההימנעות של הילדים בהם אתה מטפל הם, בראש ובראשונה, תוצרים של דימוי עצמי נמוך?

כמעט אצל כל ילד/ה שמגיע אלי אני מוצא יסוד של לקות משמעותית, אבל בד בבד, אני מגלה שמעל הלקות יש הר ענקי של כשלונות והימנעות עקשנית מהפעולה המתסכלת. הלקות לא משתנה מילד בכיתה א' לילד בכיתה ד', מה ששונה הוא הוותק של ההימנעות מהדבר שנתפס בעיניו כקשה או בלתי אפשרי. זה בדיוק מה שמוביל לנזקים כבדים לדימוי העצמי ויוצר אישיות חבולה. רק הצלחה אמיתית שהילד יחווה, תמיס את ההר הכביר הזה של הכישלון וההימנעות.

8. גיבשת מסקנה או תובנה נוקבת לגבי תהליכים שילדים עוברים?

יש כמה תובנות שצמחו כתוצאה מהניסיון שלי בעבודה עם ילדים. למשל - בחינוך הילדים היום יש תהליך שמדגיש בעיקר את הצד השכלי וכהשלמה לו את הצד הרגשי ־ חוויתי, ומתעלם לגמרי מהצד הגופני. בעבר הלא רחוק ילדים קבלו את האימון התנועתי ־ פיזי החשוב כל כך, דרך אינסוף השעות אותן בילו במשחק. אך היום, בעידן הטלויזיה והמחשב, כאשר הכושר התנועתי אינו זוכה לטיפוח, לזמן הדרוש ולאתגרים שהוא זקוק להם, גדל ילד חכם ומוכשר אבל במקרים רבים הוא אינו מסוגל לנהל ולתאם את גופו ואת יכולותיו. דבר נוסף שהתחוור לי מאוד הוא שהגיל הכרונולוגי לא תמיד חופף לדרגת ההתפתחות הילדים ומידת בשלותם. יכולים להיות הבדלים עצומים ביכולות של ילדים באותו גיל. לרוע המזל, הילדים הפחות בשלים שנכנסים למערכת החינוך נדחפים לנוע בקצב של הקבוצה כולה כאשר עדיין אינם מסוגלים לכך, ולכן פותחים פערים, צוברים תסכול והנה - הופ, יש לנו ילדים עם בעיה.

9. נתת טיפ חשוב להורים?

אני עושה זאת כל הזמן לפי המקרה. אבל אם יש טיפ אחד כללי שאני מעז לתת להורים הוא: אם יש ספק ־ אז אין ספק! אם הורים מתלבטים וחוששים שהילד לא בשל לכיתה א', כנראה שהם צודקים. ההורים יעשו לו טובה ענקית אם ידחו את התחלת בית הספר בשנה, כי אין הזדמנות שנייה לפעם ראשונה, והתחלה גרועה של כיתה א' עלולה להתפתח לצרה צרורה!

משחק אסוציאציות
מה אומרות לך המילים הבאות

1. השפה העברית - אהבת חיי. אני מסתכל על הילדים של היום שמדברים את העברית של מחר והלב נחמץ. השפה עוברת התעללות יומיומית, מצטמקת, מתנוונת ונרמסת.

2. כפר טרומן - אנחנו גרים בבית קטן בפתחו של שדה רחב ידיים. החיים בכפר מאפשרים לילדים שלי לרוץ יחפים, להתלכלך באבק, בבוץ ולקפוץ בשלוליות . זו חוויה שכבר לא קיימת היום בעולם הילדים ואני שמח שילדיי יכולים עוד לתפוס אותה בקצה זנבה. אני בטוח שילדותי בקיבוץ תרמה להחלטה לגור כך במושב.

3. רטלין - נושא מאוד טעון. זו תרופה עם כח לשנות גורל. לילדים מסוימים היא מאפשרת ילדות ולימודים תקינים במקום כאוס גמור. ועדיין, לדעתי, היא ניתנת לילדים רבים בפזרנות ובעיקר בצורה מאוד לא מדויקת ולא מבוקרת.

5. כסף - אוי ואבוי אם אין כסף, ואוי ואבוי אם כל מה שיש זה רק כסף.

6. חינוך אחר - החינוך האחר, הייחודי, הוא זה שמפרה ומשביח את החינוך בכללותו.

7. משפחה - הבסיס לכל דבר. המשפחה מקרקעת אותי ומחברת אותי למציאות. יכולים להיות באותה משפחה כיווני התפתחות שונים לחלוטין כמו אצלנו ועדיין יש עניין ודחיפה הדדית שמאפשרים חיים משפחתיים הרמוניים. המשפחה בעיני היא גם המשפחה המורחבת יותר. חמותי, הסבתא של ילדיי, חיה איתנו באותו בית קטן, ממש בתוכנו וזה רווח עצום לכולנו.

8. פרסום - אני כבר לא צריך לעשות כזה באופן יזום. זה קורה מעצמו כעת ואני שמח עליו, כי באמת לעיתים זו הדרך היחידה שילדים ממקומות שונים בארץ מעמק בית שאן ועד ירוחם יכולים להגיע אלי ולפתור את בעייתם.

9. אינטרנט - מקור הכח והמידע האולטימטיבי להורים הנבוכים והמבולבלים. יש פורומים מופלאים באינטרנט של הורים לילדים עם לקויות למידה ובעיות שונות, שיש בהם מאגר כביר של מידע ותמיכה. טוב יעשה כל הורה לילד עם לקות או קושי מיוחד אם יכיר אותם וישתמש בהם.